

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d-a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON No. 748

S U M A R :

Contul curent (urm. 21) de d-l profesor V. Dimitriu;

JURISPRUDENȚĂ :

Curtea de Casație, s. I: *Smaranda Groza cu Direcția poștelor și telegrafului*;Tribunalul Fălciu: *Panaft N. Suflețelu cu G. Vântu și Ministerul Cultelor*;Judecătoria Turnu-Severin: *Căpitan I. Spireanu cu Elena Manolescu*;Curtea de apel Paris: *Inconvenientele vecinătății. — Vuet de școală*, cu o Observație de d-l D. Alexandresco;

Informațiuni.

CONTRACTUL DE CONT CURENT

(Urmarea 21-a) (*).

§ 3

Dobânzile relative la sald

Potrivit primului aliniat al art. 372 C. com., dobânda diferenței saū a saldului curge de la data lichidării. Această dispozițiune dă naștere la următoarele chestiuni:

I. Când poate avea loc o lichidare a saldului?

După prima parte a articolului citat, o atare lichidare poate avea loc la scadența termenelor stabilite prin convențiune și, în lipsă, la 31 Decembrie a fie-cărui an; iar după natura lucrurilor, o atare lichidare trebuie să aibă loc și ori de câte ori contractul de cont curent va lua sfârșit la o epocă alta de cât cea fixată prin convenția părților. Cu alte cuvinte, lichidarea saldului poate avea loc saū în timpul activității contractului, saū la sfârșitul lui. Și într'un cas, și într'altul, lichidarea se realizează după aceleași norme; dar situațiunea ce se crează în prima fază nu trebuie confundată cu cea de-a doua. Legiuitorul italian numește prima operațiune «chiusura del conto», închiderea contului, pe când pe cea de a doua o traduce cu expresiunea „scioglimento“, adică desființarea saū încetarea lui. Legiuitorul nostru împrumutând textul italian și

dând peste expresiunea de «chiusura», a evitat de a întrebuița traducțiunea exact corespunzătoare acestei expresiuni «închiderea», din cauză că, în general vorbind „închiderea“ s'ar fi confundat cu «încetarea» contractului, și tocmai această confuziune trebuie înlăturată, de oare-ce în materia de care ne ocupăm, alt-ceva este închiderea contului curent și cu totul alt-ceva e încetarea lui; aceasta din urmă nu poate interveni fără ca și închiderea să aibă loc, pe când, din contră, o închidere a contului există și independent de încetarea lui. Din acest punct de vedere, neapărat, tendința legiuitorului nostru de a utiliza un alt termen juridic care să corespundă noțiunii exprimată prin expresiunea «chiusura» era pe deplin justificată; alegerea sa a căzut asupra cuvântului «încheere», ast-fel că «chiusura del conto» s'a tradus prin «încheerea contului». Dacă această alegere este saū nu nemerită, vom avea a ne pronunța în o apropiată ocaziune; pentru moment reținem numai că legiuitorul a preferit a înălța un mod de a se exprima al pieței comerciale la rangul de termen juridic, căci, în practică, se utilizează mult expresiunea de «încheerea contului curent»; dar aceasta nu în înțelesul de a se traduce adevărata situațiune a celor două corentiști din punct de vedere juridic, ci pentru a statornici o situațiune de fapt a două persoane între cari există un cont. În definitiv, prin urmare, trebuie să zicem că lichidarea saldului se face saū la ori-ce încheere a contului, saū la ori-ce încetare a contractului, iar dobânzile curg la acest sald de la data de când lichidarea a avut loc. Aceste procente, ca și cele relative la rimese, curg de drept, pot fi legale saū convenționale, iar prin convențiune se poate stabili procente pentru ambii corentiști, saū numai în favoarea unuia dintre ei de egală valoare, saū mai mari pentru unul și mai mici pentru cel-l'alt, procente cari să curgă de la data lichidării pentru ambii corentiști, saū numai pentru unul, iar pentru cel-l'alt după un interval de la acea dată, ori numai până la o epocă fixă înainte de achitarea saldului. În fine, toate particularitățile

(*) Vezi *Curierul Judiciar* din 1903, No. 35, 36, 40, 42, 46 și 47; din 1904, No. 26, 30, 34, 43, 67, 68 și din 1905, No. 20, 22, 25, 34, 37, 46, 47 și 60.

examine la dobinzile relative la rimese se vor putea întâlni și la acele relative la sald.

II. *Sunt sau nu justificate dobinzile ce curg asupra saldului?*

După cum vom vedea, pentru a se calcula saldul, fie la încheierea contului, fie la încetarea contractului, trebuie să se determine masa debitelor și a creditelor înscrise în contul curent. În acest scop, fie care rimesă trebuie calculată cu procentele ei de la data înscrierii și până în momentul lichidării; apoi efectuându-se compensarea între masa debitului și a creditului total, până la concurența sumei celei mai mici se capătă saldul, la care, dice legea, va curge iarăși procente; dar saldul este rezultatul compensațiunii rimeselor la cari s'a calculat deja procente; deci, cel ce va obține în favoarea sa un sald, ar urma să 'i fie permis a percepe și *procente la procente*; însă, după principiile dreptului comun, anatocismul este prohibit dacă nu sunt întrunite condițiunile cerute de art. 1089 C. c., care zice: «Dobinda pe timpul trecut poate produce dobindă sau prin cerere în judecată, sau prin convențiune specială, numai ca, sau în cerere, sau în convențiune, să fie cestiune de dobindă, debită cel puțin pentru un an întreg». La acest articol, care e traducțiunea fidelă a art. 1154 Cod Napoleon, legiuitorul nostru din 1879, prin legea din 20 Februarie, a adăugat următorul aliniat: «Clausă prin care de mai înainte și în momentul formării unei convențiuni, alta de cât o convențiune comercială, se va stipula dobindă la dobinzile datorite pentru un an sau pentru mai puțin ori mai mult de un an, sau la alte venituri viitoare, se va declara nulă». Ast-fel dar, pentru ca să se poată percepe dobindă la dobindă va trebui mai întâiu să se facă o reclamațiune, sau să intervină o convențiune specială, și această convențiune să se încheie nu în momenul când a luat naștere raportul juridic dintre părți, ci numai după ce dobinda era datorită; apoi ca dobinda ce se reclamă, sau care face obiectul convențiunii, să fie datorită cel puțin pe un an întreg. Fără întrunirea condițiilor menționate, dreptul de a calcula și percepe dobindă la dobindă este interzis. Legiuitorul din 1879 însă face excepțiune pentru convențiunile comerciale, dar această excepțiune se referă numai la nulitatea clausei pe care a examinat-o. În legiuirea italiană există de asemenea în Codul civil art. 1232, care, în prima sa parte, fiind luat tot din Codicele Napoleon, este aproape același cu al nostru 1089 C. c., cu deosebire că se prevede că convențiunea trebuie să fie posteroară scadenței dobânzei; dar articolul italian se termină cu un adaus ce nu există în legea franceză și nici în legea noastră, anume că dobinda la dobindă,

în materie comercială, se regulează după usurile comerciale. Acest adaus nu numai că lipsește la noi, dar, după cum se știe, legiuitorul nostru comercial a suprimat usurile ca isvoare de drept comercial, în cât, față cu dispozițiile art. 1 C. com., care proclamă în materie comercială aplicarea regulilor de drept civil ori de câte ori legiuitorul comercial n'a creat vre-o derogare, ar fi trebuit să recunoaștem că nici în materie de cont curent nu se poate percepe dobindă la dobindă, dacă legiuitorul comercial n'ar fi prevăzut în mod formal prin art. 372 C. com. că saldul ce va resulta din încheierea contului e producător de dobindă, ceea-ce e decisiv.

Este însă această dispoziție rațională? Legitimarea ei se dobîndește dacă luăm în considerație caracterul și efectele contractului de cont curent, cu toată protestarea energică a lui Delamarre și Lepoitoin, cari susțin că acest cumul de interese e un instrument de corupțiune. Dacă în Franța, în lipsă de texte, se mai poate discuta chestiunea, de și fără succes, căci pe de-o-parte usurile comerciale, iar pe de altă parte rațiunea prohibițiunii art. 1089 C. c. nu justifică soluțiunea contrarie; la noi însă legitimarea dispozițiunii se obține cu ușurință. În adevăr, rimesele făcute de un corentist încetând de a mai face parte din patrimoniul trimițătorului, pentru a trece în a primitorului, justifică creditarea trimițătorului cu valoarea rimesei și a procentelor acestei valori, din momentul ce primitorul a devenit proprietar; dar totalitatea rimesei în tot timpul contractului e indivisibilă, și la încheierea contului acestea sunt menite a dispărea, nelăsând altă urmă despre existența lor de cât numai formarea saldului în favoarea corentistului ale căruia rimese, prin valoarea lor, au întrecut pe acele ale celui-l'alt corentist. Saldul produs prin disparițiunea tuturor rimeselor nerepresintând pe nici una din ele, constituie un drept de creanță, exigibil în momentul lichidării; însă după principiile dreptului comercial, ori-ce datorie lichidă, exigibilă și plătitibilă în bani, este producătoare de dobindă din ziua scadenței; prin urmare, și saldul trebuie să fie producător de dobindă, în virtutea art. 43 C. com. În specie, deci, nu poate fi vorba de dobindă la dobindă, căci rimesele cu dobinda lor au dispărut cu desăvârșire prin efectul contractului, și în locul lor a apărut saldul, care singur constituind un drept de creanță independent, trebuie să producă dobindă. Din acest punct de vedere, dispoziția legiuitorului e pe deplin rațională.

Intâia observațiune.—Procentele, fie ele relative la rimesele contractului de cont curent, fie relative la sald, au a fi calculate pe zi, după cum prevede formal legiuitorul prin citatul art. 370

C. com. Calcularea însă a acestor dobânzi pe fie-care zi și pentru fie-care rimesă în parte, din cauză că unele din ele pot fi stornate în urmă, prezintă în practică o importantă dificultate; pentru înlăturarea acestui inconvenient, contabilitatea a inventat sisteme de calculare speciale pentru dobânzile dintr'un contract de cont curent, precum: metoda direct, metoda indirect, metoda hamburghez, etc. și operațiunea se desemnează cu denumirea de «Calcul pe cont curent», sau în formă prescurtată: de «Cont curent», așa că în vorbirea contabililor «a se face contul curent» însemnează a se calcula procentele cuvenite fie-cărui corentist pentru fie-care rimesă cu rezultatul lor final, adică care din corentiști e mai mult creditat și cu cât anume. Vom avea ocașiunea a vedea că operațiunea aceasta a provocat nașterea așa numitelor *bilanțuri provisorii* ale unui contract de cont curent, despre care doctrina continuă a se ocupa și astăzi, susținându-se nu numai existența lor de fapt, dar și eficacitatea lor juridică din punctul de vedere al capitalizării procentelor.

Cu privire însă la procentele saldului, s'a născut o controversă, dacă în lipsă de o stipulațiune specială în contractul de cont curent că procentele convenționale curg și pentru rimese și pentru sald, procentele ce au a se calcula după lichidarea definitivă a contractului trebuie să fie legale, sau cele convenționale?

După ce se lichidează contul și contractul de cont curent încetează, saldul, conf. art. 372 C. com., trebuie să producă dobânda de la data lichidațiunii. Nici o dificultate nu se poate ivi când părțile n'au stipulat vre-o dobândă convențională, căci atunci saldul, ca și rimesele, se vor calcula cu procentul legal, precum de asemenea nu poate fi discuțiune nici în ipotesa când corentiștii au avut prevederea de a specifica că dobânzile convenționale sunt stipulate și pentru rimese și pentru sald. Chestiunea însă se naște când din conținutul contractului nu rezultă altă specificare de cât că corentiștii au stipulat un alt procent de cât cel legal, fără a accentua dacă această dobândă convențională se va calcula numai asupra rimeselor, ori numai asupra saldului. În această ipotesă s'a ivit discuțiunea dacă o atare dobândă poate opera și asupra saldului, căci nu se pune în învoială efectul ei asupra rimeselor. De sigur că dacă contractul de cont curent nu încetează la lichidarea saldului și acesta e operat, ca nouă rimesă în viitorul cont, iarăși nu poate fi dificultate, căci saldul transformat în rimesă va produce dobânda ce operă asupra rimeselor, deci dobânda convențională. Discuțiunea își are rațiunea de a fi numai când saldul urmează a fi achitat efectiv.

La noi chestiunea s'a prezentat înaintea tribunalului de Covurlui, secția I, care a admis că dobânda convențională nu va curge de cât pentru rimese. Iată cum argumentează d-l D. Maxim, laboriosul consilier la curtea din Galatz (*Curierul Judiciar* 1902, pag. 182): «..... nu rămâne îndoială că, potrivit acestei reguli, în lipsa unei convențiuni deosebite, procentul legal va fi datorit, fie că saldul rezultat la închiderea contului a fost raportat ca articol nou într'un cont curent ulterior, sau a rămas ca o datorie definitivă în urma încetării de afaceri dintre părți. Nu va fi însă același lucru și în cazul când părțile au stipulat procentele convenționale. Un asemenea sald va purta procentul cuvenit, dacă operațiunile dintre părți continuă, căci prin continuarea afacerilor vor fi înscrise mai departe în cont curent alte sume, după cea raportată ca sald, și deci vor fi supuse împreună aceluiași procent convențional; iar, din contră, saldul va purta numai procentul legal, dacă, după lichidarea contului, urmează încetarea operațiunilor, pentru că raportul juridic care deroga la regula comună a procentelor legale a luat sfârșit, și din nimic nu rezultă nici scrisoarea debitorului, nici din vre-o altă împrejurare, că părțile au înțeles să stipuleze procent convențional și după închiderea disului cont curent».

Recunoaștem că Trib. de Covurlui și redactorul sentinței sunt în foarte bună tovărășie, căci aceeași soluțiune e profesată și de eruditul Cezare Vivante (op. cit., III, No. 1219). Acesta, pe lângă considerațiunea adoptată de menționatul tribunal, mai invoacă încă un argument, pe care îl deduce din modificările introduse de diversele proiecte ale codicelui comercial al Italiei cu privire la art. 347 corespunzător articolului nostru 372 C. com., și anume el susține că într-un cât proiectul preliminar dicea prin art. 360 că «la ori-ce lichidațiune a contului asupra deferenței datorite uneia din părți curg procentele conf. art. 357», și într-un cât prin proiectul definitiv (art. 347) s'a menținut numai prima parte a acestei dispozițiuni «asupra deferenței curg procentele de la data lichidațiunii», rezultă că legiuitorul a suprimat tocmai trimiterea la un articol precedent, care prevedea variațiunea procentelor. Din această modificare pretinde Vivante că trebuie a se deduce că intențiunea legiuitorului a fost că procentul saldului să nu fie regulamentat de convențiunea relativă la procentele contului curent, când contractul de cont curent încetează (op. cit., No. 1219, nota 50).

Credem, din contră, că deducțiunea lui Vivante nu e justificată, căci art. 360 din proiectul preliminar coprindea în adevăr dispozițiunea de mai sus, dar nu se termina numai cu cuvintele ci-

tate în argumentațiunea citatului autor, ci ea suna în modul următor: «Ad ogni liquidazione del conto corrente sulla differenza dovuta da una delle parti decorre l'interesse a termini dell'art. 357, anche se vi sono calcolati gl'interessi». (La ori ce lichidațiune a contului curent asupra deferenței datorită de una din părți curg procentele conf. art. 357, de și sunt calculate procente). Pentru a ne putea da bine seama de însemnătatea modificării acestui text și a trage concluziuni temeinice din aceste modificări, trebuie neapărat să luăm în considerațiune rațiunea pentru care el a fost creat. Din acest punct de vedere, nu poate fi îndoială că legiuitorul italian a urmărit scopul de a termina o vie discuțiune, ce se agită în doctrină asupra legitimității dobânzilor saldului. Așa, dar, intențiunea sa a fost de a crea o dispozițiune specială, prin care să se înlătore ori-ce incertitudine. Aceasta rezultă învederat tocmai din partea finală a art. 357 al proiectului preliminar «..... de și sunt calculate procente». În urmă, redacțiunea acestei dispozițiuni s'a modificat, pentru a i se da o formă mai simplă, și suprimându-se adaosurile, cari nu ajută întru nimic la enunțarea normei propuse de legiuitor, și astfel s'a ajuns la textul concis al aliniatului de sub art. 347, care sună în modul următor: «Sulla differenza decorre l'interesse dalla data della liquidazione», și care la noi în art. 372 s'a tradus cu «Dobinda diferenței curge de la data lichidațiunii». Scopul legiuitorului este atins, căci în fața acestei dispozițiuni, discuțiunea ce se ivise numai poate fi susținută; dar, în același timp, din toate lucrările pregătitoare nu se vede nici o urmă, din care să rezulte că cu ocaziunea modificării textului original al proiectului preliminar s'ar fi propus și vre-o altă țintă care să se fi urmărit prin acele modificări. În special, întru cât determinarea quantumului procentelor nu atrăsese atențiunea nimănui, tocmai fiind-că fuseseră regulamentate prin o dispozițiune anterioară, suprimarea relativă la calcularea procentelor conf. art. 357 nu numai că nu poate avea importanța decisivă pe care 'i-o atribue Vivante, dar chiar credem că nici nu poate fi invocată ca argument de oare-care valoare; căci dacă intențiunea legiuitorului italian ar fi fost că procentele saldului să nu fie regulamentate de norma ce admisesse pentru procentele rimeselor, mai cu seamă după ce prin art. 360 din proiectul preliminar se făcuse acea asimilare, trebuia neapărat, dacă nu să creeze o dispozițiune specială, cel puțin să provoace o discuțiune, sau să expună noul său mod de a vedea în vre-una din ședințele ne-numerate ce au avut loc pentru elaborarea Codicelui comercial italian. Nimic însă nu ne dă

dreptul de a crede că a existat o atare intențiune din partea legislatorului; iar modificarea textului se explică cu ușurință, dacă ținem seamă de dorința naturală a redactorilor legilor de a fi cât mai concizi, eliminând tot ce poate fi de prisos, și dacă nu uităm că scopul pentru care a fost creată dispozițiunea art. 360 era numai pentru a se manifesta din partea legiuitorului preferința ce o acorda sistemului care legitima dobânda saldului. Dar apoi, din chiar modul cum era radactat textul primitiv, rezultă convingerea că legiuitorul nici nu punea în îndoială că calcularea procentelor asupra diferenței trebuie să se facă conform aceleiași norme ca și pentru rimese, dar că insista numai spre a face sigură voința sa, că de și s'a calculat procente pentru rimese, totuși și procentele saldului trebuiesc legitimate «anche se vi sono calcolati gl'interessi».

Să examinăm acum și motivul invocat de Trib. de Covurlui, admis și de Vivante, că, încetând contractul de cont curent, încetează și efectul convențiunii relative la procente, în cât asupra saldului ce nu e constituit rimesă curge numai dobânda legală. Înainte însă de a cerceta temeinicia acestei soluțiuni, relevăm o deosebire între soluțiunea dată de tribunalul menționat și părerea lui Vivante. Prin argumentul citat «..... Un asemenea sald va purta procentul cuvenit, dacă operațiunile dintre părți continuă, căci prin continuarea afacerilor vor fi înscrise *mai departe alle sume, după cea raportată ca sald*, și deci vor fi supuse împreună aceluiași procent convențional...». Tribunalul recunoaște că numai saldul raportat va fi calculat cu procentul convențional; pe când Vivante prin argumentul său «..... Procentele saldului vor fi cele convenite pentru rimesele contului, dacă acesta *continuă*, și vor fi cele fixate de lege, dacă *incetarea contractului* a precedat lichidarea contului.....» se pronunță categoric că procentele saldului, fie el raportat sau nu ca rimesă, vor fi cele convenționale dacă contractul de cont curent continuă. Deosebirea de vederi se referă la ipotesa când saldul dobândit la lichidațiune trebuie achitat efectiv, de și contractul nu încetează, căci corectiștii n'au convenit a'l raporta ca nouă rimesă în cont. După sentința tribunalului, acest sald trebuie să poarte procente legale; după Vivante, procente convenționale, căci contractul de cont curent nu a încetat. Credem însă că ambele păreri sunt neîntemeiate. În adevăr, prin dispozițiile legii se recunoaște că atât rimesele, cât și saldurile, sunt de drept producătoare de dobândă. Aceasta dobândă, fie legală sau convențională, va opera nu numai asupra rimeselor, ci și asupra saldurilor, de oare-ce această dobândă, și a unora și a altora, e produsul unuia și ace-

luiași contract, care face derogările la normele dreptului comun, și anume: pentru rimese, fiind că de și nu sunt creanțe propriu zise, totuși li se conferă dreptul de a produce dobândă; pentru salduri, fiind-că de și e oprit anatocismul, totuși li se acordă dreptul la procente; singura deosebire ce există între dobânzile rimeselor și ale saldurilor consistă în aceea că, pentru cele dintâi ea se produce pe timpul activității contractului de cont curent, pe când pentru cele din urmă ea se naște după lichidațiunea contului, ori după încetarea contractului. Mențiunea ce s'ar găsi în clausele contractului de cont curent, că părțile au stipulat un procent convențional pentru dobânda din cont curent, fără nici o altă specificare, va trebui aplicată la toate casurile, când prin efectul contractului corentistul va avea dreptul la dobândă, independent de momentul de când aceasta începe a curge; căci a admite distincțiunile propuse de tribunal său de Vivante, ajungem la o adevărată contradicere, și iată pentru ce: pe de o parte se recunoaște că saldul e producător de dobândă în puterea dispozițiilor legii și că saldul definitiv se realizează numai când contractul de cont curent încetează; iar pe de altă parte se susține că acest contract încetând, încetează și cauza care provoca derogarea de la dreptul comun, deci procentele ar fi numai legale; dar această însemnează că pe de o parte contractul de cont curent, care deroagă de la dreptul comun cu privire la anatocism, de și încetează când se realizează saldul definitiv, totuși *el trebuie să și producă efectul său și după ce a încetat*; iar pe de altă parte că contractul de cont curent, care deroagă de la normele dreptului comun cu privire la dobânda legală, fiind-că încetează când se realizează saldul definitiv, *nu trebuie să și producă efectul său* cu privire la dobânda convențională. În fața acestor rezultate, preferăm a admite soluțiunea enunțată că, o clausă din contract ce prevede o dobânda convențională în mod general și fără nici o rezervă, trebuie să se aplice și rimeselor și saldurilor fără distincțiune.

Se poate însă întâmpla că din cauza neglijenței sau din vre-o altă împrejurare corentistii să nu fi efectuat lichidarea contului, nici la epocile statornicite prin contract, nici la finele anului, conform legii; în aceste cazuri, rimesele, întru cât nu și-au pierdut ființa lor prin efectul compensațiunii, vor continua neapărat a produce dobândă, pe când, din contră, saldurile, cari nu s'au putut realiza din cauză că lichidațiunea n'a avut loc, nu vor putea produce nici o dobândă, ca unele ce încă n'au ființă. Dacă însă a intervenit o cauză de încetare de drept a contractu-

lui și iarăși părțile nu au lichidat contul, atunci rimesele vor înceta de a produce dobândă, căci lor nu li se conferă acest drept de cât numai pe timpul activității contractului, iar saldul definitiv nefiind realizat, dobânda nu va putea curge de cât după ce se va face lichidațiunea. (Vivante op. și locul citat).

V. Dimitriu

(Va urma)

Profesor la Universitatea din Iași

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I
Audiența de la 15 Martie 1905

Președenția D-lui C. C. ȘTEFANESCU, Consilier

Smaranda Groza cu D-ția g-ă a poștelor și telegrafelor

Legea corpului telegrafo-poștal. — Dreptul acordat prin această lege directorului g-l cu avizul consiliului de disciplină, de a destitui pe funcționari pentru fapte infamante. — Constatarea unor asemenea fapte. — Competința exclusivă a instanțelor judecătorești a o face. — (Art. 42 din legea corpului telegrafo-poștal).

Dacă autoritatea superioară a telegrafelor și poștelor, are dreptul de a destitui pe un funcționar, după propunerea directorului general, cu avizul consiliului de disciplină, constituit conform art. 42 din legea sa constitutivă, pentru fapte infamante, aceste fapte însă, nu le poate constata nici consiliul de disciplină, nici directorul general, ci ele trebuie constatate prin hotărâri eminate de la instanțele judecătorești în drept a constata fapte prevăzute și pedepsite de codul penal.

Decisiunea 129/905. — Casată, în urma recursului făcut de Smaranda Groza, decisiunea Curții de apel din București, s. I cu No. 197/904 (*), dată în proces cu D-ția g-lă a poștelor și telegrafelor.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l președinte Chr. Pherekyde;

Pe d-l avocat Șoimescu în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Boambă în combateri.

Deliberând,

Asupra motivelor de casare:

I. «Rea interpretare și violarea disp. art. 41, 42 și 9 din legea organizării corpului telegrafo-poștal din 1 Mai 1902.

«Această lege nu scoate de sub competența magistraturei aprecierea suverană a existenței delictelor de delapidare și fals, sau a faptelor ce le constituiesc, nici nu atribuie comisiunii competența de a verifica însăși existența lor, în locul magistraților, ci numai prevăd niște cazuri (care negreșit verificate de cei în drept) pot autoriza destituirea, apoi noi nu cerem reintegrarea ci daune».

II. «Denegare de dreptate și violarea dispos. art. 3 și 998 Cod civ. Curtea trebuia să verifice însăși existența faptelor de delapidare și fals, iar nu să le considere că ar fi de competența comisiunii disciplinare, și că odată verificate de dânsa, cererea noastră de a se aprecia de Curte, ar fi devenit neadmisibilă».

III. «Exces de putere. Curtea nu poate să respingă ca neadmisibilă cererea noastră de probațiune a neexistenței faptelor ce constituiesc delapidarea și falsul, și că însăși direcțiunea trecuse peste acele pretinse fapte, apoi că ele nu fuseseră judecate de justiție».

(*) Vezi Curierul Judiciar, No. 57 din 1904.

Având în vedere decisiunea supusă recursului, din care rezultă că Smaranda Groza a chemat în judecată pe Direcția Poștelor, Telegrafelor și Telefoanelor, pentru a fi obligată să-i plătească 10000 lei daune interese, pentru că a fost nelegal destituită din funcțiunea de ofițier, gradul al II-lea, ce a avut în acea Direcțiune. Că Curtea de apel din București a respins acțiunea ca nefondată, pentru motivul că reclamanta a fost destituită ca măsură disciplinară, pentru faptele de delapidare și fals, cari, după art. 41 din legea corpului Telegrafo-Postal din 1892, dau loc la destituire;

Că destituirea funcționarilor publici, făcută cu paza formelor cerute de lege, scapă de controlul instanțelor judecătorești, și nu pot da loc la o acțiune în daune interese;

Considerând că, după acest articol, funcționarii telegrafo-poștali pot fi destituiți, ca măsură disciplinară, pentru condamnarea lor la închisoare prin hotărâre judecătorească definitivă, pentru fapte infamante;

Că dacă autoritatea superioară are dreptul de a destitui pe un funcționar, după propunerea directorului general, cu avizul consiliului de disciplină, constituit conform art. 42 din aceeași lege, pentru fapte infamante, aceste fapte însă nu le poate constata nici acel consiliu de disciplină și nici directorul general, ci ele trebuie să fie constatate prin hotărâri emane de la instanțele judecătorești, singurile în drept a constata asemenea fapte, prevăzute și pedepsite de codul penal;

Că recurența acuzată de delapidare și fals, nu putea fi destituită, pentru aceste fapte, fără să existe în contră o hotărâre judecătorească definitivă, după cum cere categoric menționatul articol 41;

Că Curtea de apel judecând că destituirea recurenței a fost legalmente hotărâtă, a violat dispozițiunile aceluși articol, așa că motivele de casare fiind fondate urmează a se admite.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI FĂLCIU

Audiența de la 10 Martie 1905

Președinția D-lui I. M. GAVRILESCU, Jude de ședință
Panaite N. Suflețel cu G. Vântu și Ministerul Cultelor
Sentința civilă No. 70 (*)

Legea pentru organizarea administrațiunii interioare a ministerului cultelor și instrucțiunii publice din 1901.—Regulamentul din 1901 pentru aplicarea legii clerului mirean.—Suplinitori.—Cuantumul salariului la cari suplinitori ai dreptul după aceste legi.—Defensor eclesiastic.—Echivalarea acestei funcțiuni cu aceea de inspector de circumscripție.—Suplinitori ai unor asemenea inspectorii. Dreptul lor numai la jumătate din salariul titularului.—(Art. 1 din legea din 11 Aprilie 1901, art. 22, 50, 51 și 39 al. 2 din legea adm. centrale a minist. cultelor din 1901, și art. 65 din reg. legii clerului).

De și după unele articole din legea pentru organizarea administrațiunii centrale a ministerului de culte și instrucțiunii publice și aceea a regulamentului punerii în aplicare a legii clerului mirean anterioare anului 1901, suplinitorii aveau dreptul, în unele cazuri la întreg salariul, în altele la 80%, din acela al suplinitorului, însă articolul unic din legea promulgată la 11 Aprilie 1901, și art. 22 și 50 din legea pentru organizarea administrațiunii centrale a ministerului instrucțiunii publice și cultelor, promulgată la 1 Iulie 1901, au obrogat textele de lege anterioare,

(*) Făcându-se apel de reclamant, Curtea de apel din Iași, sec. II, prin deciziunea No. 55 din 20 Maiu 1905 în majoritate au confirmat-o, respingând apelul.

și s'a fixat plata suplinitorilor unor anumiți funcționari, între cari și membrii corpului inspectoral, numai cu jumătate din salariu, cea altă jumătate dându-se titularului.

2. Funcțiunea de defensor eclesiastic, cum rezultă din dispozițiile art. 65 din regulamentul pentru punerea în aplicare a legii clerului mirean, având între atribuțiunile sale și aceea de a face inspecțiuni în circumscripțiile respective, reiese de aci că atare funcțiune echivalează cu funcțiunea de inspector de circumscripție prevăzute de art. 39 al. 2 din legea pentru organizarea administrațiunii centrale a ministerului de culte, și deci, cel ce suplinește un asemenea inspector, are dreptul numai la jumătate din salariul titularului, iar între inspectorii intră și cei eclesiastici, cari numai spre a fi deosebiți de cei alți, li s'a dat numirea de defensori eclesiastici.

Ast-fel, suplinitorul unui inspector eclesiastic, care l'a supliniit posterior legilor votate în anul 1901 nu are dreptul de cât la jumătate din salariul titularului.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere că acțiunea are de obiect condamnarea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii publice și a d-lui Gheorghe Vântu în solidar la plata sumei de 4368 lei, ce pretinde reclamantul că-i s'ar cuveni din salariul ce au avut ca suplinitor a d-lui Gh. Vântu la Catedra de la Gimnaziu din Huși, în timpul de la 1 Septembrie 1902 până la 31 Decembrie 1904, susținând că după lege i se cuvenea a i se plăti întregul salariu ce avea d-l Vântu pe când în realitate i s'a plătit numai jumătate, iar jumătate s'a dat d-lui Vântu, contrar dispozițiunilor legii;

Având în vedere că din desbaterile urmate și actele prezentate, rezultă în fapt: că, d-l Gheorghe Vântu profesor la Gimnaziu din Huși, în anul 1902, fiind detașat în funcțiunea de defensor eclesiastic, în locul său, de o cam dată la catedră a fost numit de Ministerul Cultelor ca suplinitor profesorul I. Z. Codreanu iar de la 1 Septembrie 1902 a fost numit reclamantul Panaite N. Suflețel și de atunci până la 31 Decembrie 1904, când d-l Vântu s'a reîntors la catedră și reclamantul a încetat de a mai suplini, acesta a primit lunar jumătate din salariul convenit d-lui Vântu după cum i s'a arătat de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii publice încă de la cea dintâi numire cum se vede din ordinul No. 9074/902 către Directorul Gimnaziului; că prin luna Noembrie 1902, reclamantul prin o petițiune susținând că i s'ar cuveni 80% din salariu, Ministerul prin ordinul No. 12840 din 5 Decembrie 1902 iarăși a arătat că nu i se poate plăti de cât jumătate din salariu și astfel reclamantul a continuat a suplini, primind jumătate din salariu, cum a decis Ministerul la început;

Având în vedere că de și din textele de lege la care se referă reclamantul ar rezulta că suplinitorul ar avea drept, în unele cazuri la întregul salariu, în altele la 80% din salariul titularului; totuși reclamantul nu poate beneficia de acele dispozițiuni a legii, fiindcă prin legi posteroare, cum rezultă din art. unic din legea promulgată la 11 Aprilie 1901 și art. 22 și 50 din legea pentru organizarea administrațiunii centrale a Ministerului Instrucțiunii publice și a cultelor promulgată la 1 Iulie 1901, s'au abrogat textele de lege anterioare, prin urmare și art. 73 din regulamentul pentru punerea în aplicare a legii clerului mirean din 1891 și s'a fixat plata suplinitorilor unor anumiți funcțio-

nari, între care și membrilor corpului inspectoral numai cu jumătate din salariu, iar jumătate să se dea titularului, că funcțiunea de defensor eclesiastic care a ocupat-o d-l Vântu, cum rezultă din dispozițiunile art. 65 din regulamentul pentru punerea în aplicare a legii clerului mirean, are între atribuțiunile sale și aceea de a face inspecțiuni în circumscripțiunile respective, de unde reesă evident că atare funcțiune echivalează cu funcțiunea de inspector de circumscripțiune prevăzută de art. 39 al. 2 din legea pentru organizarea administrației centrale a Ministerului instrucțiunii publice și a cultelor și ca atare, când prin art. sus numite, s'a au decis într'un mod general că cei care suplinesc pe inspector au dreptul numai la jumătate din salariul titularului între acești inspectori au intrat și cei eclesiastici, care numai spre a fi deosebiți de ceilalți li s'a dat numirea de defensori eclesiastici;

Că reclamantul fiind ca suplinitor posterior legilor votate în anul 1901 care au determinat plata suplinitorilor inspectorilor numai la jumătate din salariu D-sa a fost în conformitate cu legea, plătit cu jumătate din salariu, și deci Ministerul cultelor și instrucțiunii publice bine a decis aceasta încă de la intrarea sa în lucrare ca suplinitor, cum se vede din ordinul No. 9074/902 către Directorul Gimnasiului, la care reclamantul de altminterlea continuând a servi chiar după întâmpinarea ce a făcut Ministerului în Noembrie 1902, și a încasat numai jumătate din leafă, tacitament s'a supus la asemenea dispozițiune luată de Minister;

Că ast-fel fiind față cu cele ce preced acțiunea introdusă de Panaite N. Suflețel este nefondată și ca atare urmează a fi respinsă;

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător Gavrilăscu, respinge, ca nefondată acțiunea; etc.

(ss) I. M. Gavrilăscu, C. C. Vasiliu, A. Balassan.

JUDECĂTORIA OCOLULUI TURNU-SEVERIN

Audiența de la 30 Iunie 1905

Căpitan I. Spireanu cu Elena Manolescu

Cartea de judecată civilă No. 1253

Poprire.—Legea proprietarilor și chiriașilor.—Creanțe isvorâte din chirii exigibile înainte de aplicarea legii proprietarilor.—Dacă pe temeiul acestor creanțe se poate popri o porțiune din pensiunea unei persoane.—(Art. 22 din legea proprietarilor și art. 409 și 410 Pr. civilă)

Legiuitorul prin art. 22 din legea proprietarilor și chiriașilor, creând dispozițiuni de drept, iar nu de procedură propriu zisă; pe de altă parte, ne prevăzând în mod expres retroactivitatea dreptului creat prin art. 22 din legea proprietarilor, de aci rezultă că pentru creanțele de chirie exigibile anterior punerii în aplicare a legii proprietarilor, nu se poate efectua poprire pe o pensiune convenită unei persoane.

Având în vedere că această poprire se cere în virtutea art. 22 din legea proprietarilor și chiriașilor de la Aprilie 1903, după care pensiunile se pot urmări până la a treia parte;

Având în vedere că titlurile în baza cărora se cere aceste popriri au luat naștere înainte de promulgarea legii din 1903, și ținând seamă că mai înainte de aplicarea acestei legi, după art. 409 Pr. civ., pensiunile date de Stat nu puteau fi urmărite pentru chirii, urmează să decidem în drept dacă a treia parte din pensiunile date de Stat funcționarilor pot fi urmărite în virtutea legii din 1903 chiar pentru creanțele de chirii născute înaintea promulgării ei;

Considerând că legea dispune pe viitor, iar nu are putere retroactivă;

Considerând că retroactivitatea poate să fie imperios

cerută în interesul obștesc, și în asemenea cas, legiuitorul este liber de a nu respecta drepturile dobândite în puterea legii vechi, căci retroactivitatea legilor nu mai este astăzi oprită prin Constituție, după cum era altă dată în Franța sub Constituție anul III, art. 14; așa că retroactivitatea trebuie să fie anume prevăzută de lege, după cum la noi sunt în parte: legea din 19 Februarie 1879 pentru anularea clausei penale, legea din 1 Martie 1881 modificatoare a art. 409 și 410 Pr. civ. De asemenea, legiuitorul, în materia procedurii civile, prin art. 742, face aplicația principiului retroactivității legilor de procedură, căci legea de procedură în ființă în timpul judecării se aplică faptelor petrecute sub legea veche, chiar dacă procesul a început sub acea lege. Ast-fel, compunerea tribunalelor, ținerea ședințelor, pronunțarea hotărârilor, măsurile pregătitoare, termenele fixate de legea nouă, se aplică proceselor vechi. Că, dar, principiul retroactivității este aplicabil numai la formele de procedură, fiind-că părțile nu pot avea un drept câștigat în privința formelor și jurisdicțiunilor ce legea institue într'un interes public. (D. Alexandresco, C. civ., V. I);

Considerând că legiuitorul, prin art. 22 din legea proprietarilor și chiriașilor, a creat dispozițiuni de drept, iar nu dispozițiuni de procedură propriu zisă;

Considerând că legiuitorul nu a prevăzut în mod expres retroactivitatea dreptului creat prin art. 22 din legea proprietarilor;

Considerând că dacă acestea sunt principiile ce cărmuesc materia de față, devine invederat că pentru creanțele isvorâte din plata chiriei, exigibile anterior punerii în aplicare a legii proprietarilor, nu se poate cere de către d-l Căpitan I. Spireanu a se face poprire pe pensiunea convenită d-nei Elena Manolescu;

Că, dar, d-na Elena Manolescu poate invoca un drept câștigat și, deci, judecata urmează a pronunța invalidarea poprirei efectuată de către sub-comisarul Octavian Nechita, de pe lângă poliția orașului T.-Severin făcută prin procesul-verbal din 15 Maiu 1905.

Pentru aceste motive, invalidează poprirea.

Judecător (s) Ar. Marinescu

Resumat de jurispr. străină în materie de drept civil

Curtea de apel din Paris, 9 Decembrie 1904.

Proprietate.—Vecinătate.—Inconveniente vecinătății.—Conflict între drepturile private ale vecinilor.—Școală.—Vuet, sgomot.—Responsabilitate.—(Art. 544 C. fr., 480 C. rom.).

De și locuitorii unui oraș mare sunt, din cauza vecinătății locuinței lor, obligați a avea o toleranță oare-care unii către alții, totuși această toleranță nu se poate întinde la inconveniente serioase și considerabile.

Ast-fel, proprietarul unei case particulare, vecin cu o școală primară publică, poate să considere vuetul sau sgomotul ce fac numeroșii elevi ai acestei școli ca întrecând limitele vecinătății.

În consecință, el poate obliga pe comună, proprietară a școlii în chestiune, a-i plăti o desdăunare bănească sau a executa lucrările necesare pentru împedicarea propagării vuetului.

(Din Dalloz Périodique, 1905, 2. p. 32).

Observație.—Proprietatea este dreptul de a se folosi, de a se bucura și de a dispune de un lucru în modul cel mai absolut, însă în limitele determinate de lege, sau de regulamente. Textul nostru nu vorbește, ce e drept, de regulamente,

după cum vorbește acel francez, însă se înțelege că și regulamentele vor mărgini dreptul de proprietate, când aceste regulamente nu vor fi contrare legilor și Constituției (art. 93 Constit.).

Ast-fel, este evident că n'ași putea zidi, sau face reparații pe locul meu, fără învoirea comunei, și fără a mă conforma regulamentelor în privința alinierei și lărgirii străzilor.

Afară de restricțiile la dreptul de proprietate care rezultă din legi și regulamente, mai există încă o restricție, despre care legiuitorul nu vorbește, și anume: cea care rezultă din conflictul drepturilor private. Dreptul de proprietate este, în adevăr, mărginit, de și legea n'o spune formal, prin dreptul egal al celor-l'alți proprietari. Proprietarul nu poate, deci, să întrebuițeze lucrul său în așa mod în cât să jignească dreptul altora. Fie-care, zice legea romană, poate să facă pe fondul său ceea ce voește, sub condiție însă ca nimic să nu treacă pe locul altuia. «*In suo enim alii hactenus facere licet, quatenus nihil in alienum immittat; fumi autem, sicut aquae, esse immissionem*» (1). «Deobște întru atâta numai are loc neingrădita întrebuițare a dritului proprietății lucrurilor, țice art. 478 din Codul Calimach (364 C. austriac), în cât prin aceasta nu se vatămă driturile unui al treilea, nici se calcă cele de către legi orinduite îngrădiri, spre păzirea și sporirea binelui obștesc».

De câte ori, deci, usând de dreptul meu, voi aduce o pagubă unui vecin, jignind în același timp și dreptul său, de atâte-ori voi fi dator a-l despăgubi (2); pe când despăgubirea nu va avea loc, dacă am produs o daună, fără a jigni dreptul altuia. «Dreptul ce aparține fie-căruia de a usa sau chiar abusa de proprietatea sa, țice foarte bine tribunalul de Ialomița, găsește limita naturală și legaiă în dreptul proprietății altuia, și îndată ce se va recunoaște că un proprietar a prejudiciat proprietatea altuia, naște imediat ideea responsabilității acestuia. Acest principiu rezultă din esența chiar a proprietății, după cum o definește Codul, ast-fel că nu este necesar a fi consacrat de un text formal, ci din contra, ar fi trebuit un text de lege pentru a nu-l admite» (3).

Ast-fel, de și prin înălțarea unei clădiri pe locul meu, ași aduce o daună vecinilor, întunecând vederea lor, totuși nu le datoresc pentru aceasta nici o despăgubire, fiind-că nu jignesc întru nimic drepturile lor, de vreme ce proprietatea lor nu le dă dreptul de vedere asupra locului meu, pe când proprietatea mea îmi dă dreptul de a

zidi pe acel loc. Nu există deci, în specie, conflict între două drepturi, ci numai dreptul meu, de care pot uza chiar când ași produce o daună, destul e numai ca să nu aduc nici o jignire dreptului altuia.

Să presupunem însă că, clădind pe locul meu o usină, fumul acestei usine ar trece pe proprietatea vecinului și i-ar conrupe aerul. În asemenea caz, este necontestat că i datoresc o despăgubire, sau că voi putea fi silit a face să înceteze tulburarea mea, pentru că exercițiul dreptului meu aduce o jignire dreptului său. Dreptul meu este deci, de astă-dată, în conflict cu dreptul altuia, și responsabilitatea mea va avea loc îndată ce exercițiul dreptului meu de proprietate va întrece măsura incomodităților obicinuite ale vecinătății.

Pentru aceleași motive, șgomotul produs într'un stabiliment industrial, sau ca în specia judecată de Curtea din Paris, într'o școală, a fost cu drept cuvînt considerat ca aducînd atingere dreptului vecinului, de câte ori el a devenit nesuferit și a întrecut măsura incomodităților obicinuite a vecinătății, prin continuitatea sau intensitatea sa (4). Decisia Curței de Paris, publicată astă-dă, nu este deci de cât o aplicare a principiilor de mai sus. «Proprietarul unui fond nu poate, țice art. 906 din Codul german, să împedice introducerea gazului, vaporului, miasmelor, fumului, funinginei, căldurei, șgomotului, trepidațiilor și altor efecte provenite dintr'un fond vecin, de câte-ori aceste inconveniente nu aduc fondului său nici o jignire, sau îi aduc o jignire minimă, sau când ele sunt rezultatul întrebuițării celui-l'alt fond, dacă această întrebuițare este normală și potrivită cu usul altor fonduri de aceeași natură. Este oprit de a introduce ceva pe fondul altuia prin mijlocul unui conduct special» (5).

D. Alexandresco

(4) Cpr. Aubry et Rau, II, § 194, p. 304 (ed. a 5-a); Laurent, VI, 147; Demolombe, XII, 658; Baudry et Chauveau, *Des biens*, 219, p. 163; Répert. Sirey: *V^o Propriété*, 85. Veți t. V a Comment. noastre, p. 406, 407. Cpr. art. 906 C. german, 1908 C. spaniol, etc.

(5) «Die Zuführung durch eine besondere Leistung ist unzulässig».

INFORMAȚII

A apărut: Lupta contra criminalității, raport adresat d-lui Ministru al justiției, cu privire la al VII-lea congres penitenciar internațional, întrunit la Budapesta între 3 și 9 Septembrie (st. n.) 1905, de d-l E. Herovanu, avocat, profesor suplinitor la Universitatea din Iași.

A apărut: Considerațiuni asupra Juriului criminal, de d-l V. G. Tătaru, Procuror general la Curtea de apel din Galați, discurs rostit la 1 Septembrie 1905 cu ocaziunea deschiderei anului judecătoresc.

(1) L. 8, § 5, Dig., *Si servitus vindicetur vel ad alium pertinere negetur*, 8. 5.

(2) Cas. rom. Bulet. S-a 1, 1886, p. 922. Cpr. Laurent, VI, 136 urm.

(3) *Dreptul* din 1885, No. 45.